EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 16.12.2025
COM(2025) 765 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o izvajanju Uredbe (EU) št. 691/2011 o evropskih okoljsko-ekonomskih računih

(1) UVOD

Z Uredbo (EU) št. 691/2011 o evropskih okoljsko-ekonomskih računih ([1]) (v nadaljnjem besedilu: Uredba) je bil uveden skupni okvir za zbiranje, pripravljanje, pošiljanje in ocenjevanje evropskih okoljsko-ekonomskih računov. Člen 10 Uredbe določa:

> *Komisija do 31. decembra 2013 in nato vsaka tri leta Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo o izvajanju te uredbe. V tem poročilu se oceni zlasti kakovost poslanih podatkov, metode zbiranja podatkov, upravno breme za države članice in poročevalske enote ter uporabnost in učinkovitost teh statistik.*

To je peto poročilo za izpolnjevanje te obveznosti. Prejšnja poročila so bila objavljena v letih 2022 ([2]), 2019 ([3]), 2016 ([4]) in 2013 ([5]).

(2) OKOLJSKO-EKONOMSKI RAČUNI

Evropski zeleni dogovor je od leta 2019 podlaga za zavezo Komisije v zvezi z reševanjem podnebnih in okoljskih izzivov. Vendar so se pojavili novi svetovni izzivi in Evropska komisija si prizadeva, da bi EU postala bolj trajnostna, konkurenčnejša, odpornejša in bolje pripravljena na podnebne spremembe.

Gospodarstvo in okolje sta neločljivo povezana. Dosledne in popolne informacije o vplivih naših gospodarskih dejavnosti na okolje, o socialnih in gospodarskih koristih, ki jih prinaša okolje, ter o koristih varovanja okolja podpirajo izvajanje prednostnih nalog EU glede krepitve trajnostnosti in odpornosti proizvodnje v EU ter pripravljenosti za razogljičenje gospodarstva. Zato oblikovalci politik potrebujejo visokokakovostne statistične podatke o povezavah med okoljem in gospodarstvom, da lahko spremljajo napredek in odločajo o ukrepih politike.

Okoljsko-ekonomski računi (na kratko okoljski računi) so močan, večnamenski okvir za informacije, namenjen obravnavi vpliva gospodarskih dejavnosti EU na trajnostnost in podnebje. Splošna ekonomska statistika, kot so nacionalni računi, ni zasnovana tako, da bi v celoti upoštevala okoljske učinke proizvodnje, potrošnje, naložb ali financiranja. Okoljski računi s povezovanjem gospodarskih in okoljskih vidikov zagotavljajo popolnejšo sliko stanja.

Prihodnji revidirani standard nacionalnih računov ESR 202X bo naravne vire vključeval v veliko večji meri kot doslej. Priprava nacionalnih računov bo zato bolj kot kadar koli prej temeljila na zanesljivih podatkih okoljskih računov.

Evropski okoljski računi podpirajo nadnacionalni vidik okoljskih vprašanj, s sistematičnim pristopom in zagotavljanjem kritja vseh držav članic in okoljskih tem pa omogočajo oceno

---

([1]) UL L 192, 22.7.2011, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/691/2025-06-24.

([2]) COM(2022) 718, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:52022DC0718.

([3]) COM(2020) 56, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?qid=1583142055591&uri=CELEX:52020DC0056.

([4]) COM(2016) 663, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?qid=1478531808092&uri=CELEX:52016DC0663.

([5]) COM(2013) 0864, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/ALL/?uri=CELEX:52013DC0864.

politik in primerjave med državami članicami.

Ključna značilnost okoljskih računov je vključevanje, in sicer vključevanje različnih vrst informacij (statističnih, upravnih, modeliranih itd.) ter vključevanje okoljskih in ekonomskih vidikov, kot so (i) poraba energije, obdavčitev in emisije v zrak; (ii) pridobivanje surovin in odpadki; (iii) javni izdatki in izdatki podjetij, povezani z okoljem in podnebjem (vključno z naložbami), ter (iv) obseg in stanje ekosistemov ter prispevki ekosistemov za družbo in okolje.

Okoljski računi so učinkovit in uspešen način zbiranja informacij, ker:

- se zanje ponovno uporabijo že razpoložljivi podatki, zaradi česar se lahko nove informacije pripravijo ob omejenem upravnem bremenu za podjetja in člane javnosti,
- omogočajo navzkrižno preverjanje in primerjavo informacij iz različnih virov, s čimer je mogoče z manjšim naporom pridobiti visokokakovostne informacije.

Evropski okoljski računi temeljijo na mednarodnih standardih osrednjega okvira Sistema za integrirano okoljsko in ekonomsko računovodstvo (v nadaljnjem besedilu: SEEA CF) ([6]) in Sistema za integrirano okoljsko in ekonomsko računovodstvo: ekosistemsko računovodenje (v nadaljnjem besedilu: SEEA EA) ([7]). Te standarde so pripravili in objavili Združeni narodi, Evropska komisija (Eurostat), Organizacija Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo, Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD), Mednarodni denarni sklad in Svetovna banka. SEEA CF je trenutno v reviziji, posodobitev pa je predvidena za leto 2028.

Okolje in podnebje vplivata na ljudi po vsem svetu in številni čezmejni vidiki obeh so povezani z emisijami v zrak, materiali in trgovino, rabo vode, energijo, obdavčitvijo, naložbami itd. Globalni standardi so torej bistvenega pomena. SEEA CF je zato usklajen z Evropskim sistemom računov in plačilno bilanco.

Uredba v okviru zgoraj navedenih standardov vzpostavlja evropske okoljske račune za poročanje držav članic, vire podatkov, izvajanje pilotnih študij itd. Uredba velja za Evropski gospodarski prostor (EGP) ([8]). Računi so razčlenjeni na devet modulov, kot sledi v nadaljevanju.

- **Računi emisij v zrak**: emisije šestih toplogrednih plinov (vključno s CO_2 in CO_2 iz biomase, ki se uporablja kot gorivo) in sedmih onesnaževal zraka (vključno z amoniakom in finimi prašnimi delci) v ozračje, z razčlenitvijo, ki zajema 64 industrij, ki izpuščajo emisije v zrak, in gospodinjstva.
- **Davki v zvezi z varstvom okolja po gospodarski dejavnosti**: davki, povezani z energijo, prometom, onesnaževanjem in naravnimi viri, vključno s posebnimi

([6]) https://seea.un.org/.

([7]) https://seea.un.org/ecosystem-accounting.

([8]) Zajema Norveško In Islandijo. Za Lihtenštajn velja popolno odstopanje. Dvostranski statistični sporazum med Švico in Evropsko unijo zajema Uredbo od decembra 2019 (Sklep št. 2/2019 Statističnega odbora Evropska Unija-Švica z dne 2. decembra 2019 o nadomestitvi Priloge A k Sporazumu med Evropsko skupnostjo in Švicarsko konfederacijo o sodelovanju na področju statistike [2020/51] (UL L 17, 22.1.2020, str. 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2020/51/oj).

kategorijami za CO_2 in sistemi trgovanja z emisijami, z razčlenitvijo, ki zajema 64 industrij, ki plačujejo te davke, ter gospodinjstva in nerezidente.

- **Računi snovnih tokov v celotnem gospodarstvu**: zneski fizičnih vložkov v gospodarstvo, snovno kopičenje v gospodarstvu in učinki za druga gospodarstva ali vložki nazaj v okolje. To so ključne informacije za spremljanje napredka pri prehodu na krožno gospodarstvo.
- **Računi izdatkov za varstvo okolja**: izdatki gospodarskih enot za varstvo okolja. Izdatki vključujejo naložbe in kategorije potrošnje.
- **Računi sektorja okoljskega blaga in storitev**: proizvodnja, dodana vrednost in izvoz blaga in storitev za varstvo okolja ali upravljanje virov. Poroča se tudi o zaposlovanju, povezanem s temi dejavnostmi.
- **Računi fizičnega pretoka energije**: pretok energije iz okolja v gospodarstvo (pridobivanje naravnih virov), znotraj gospodarstva (proizvodnja in poraba energentov) in iz gospodarstva v okolje (izpust ostankov energije), z razčlenitvijo, ki zajema 64 industrij in gospodinjstva.
- **Gozdarski računi**: podatki o gozdnih virih in gospodarski dejavnosti v gozdarstvu in sečnji na način, ki je v celoti združljiv s podatki, ki se sporočajo v skladu z ESR 2010.
- **Računi okoljskih subvencij in podobnih transferjev**: tekoči in kapitalski transferji od države do podjetij in gospodinjstev, namenjeni podpori dejavnosti za varstvo okolja in naravnih virov, vključno s proizvodnjo in uporabo okoljskih proizvodov.
- **Ekosistemski računi**: obseg in stanje ekosistemskih sredstev ter storitev, ki jih zagotavljajo družbi in gospodarstvu. Primeri ekosistemskih storitev vključujejo oskrbo s pridelki, opraševanje kmetijskih rastlin, turizem, ki temelji na naravi, in globalno uravnavanje podnebja.

Vsak od zgoraj navedenih modulov je opredeljen v eni prilogi k Uredbi. Države članice morajo Komisiji (Eurostatu) predložiti podatke na podlagi prilog I do III od leta 2013, na podlagi prilog IV do VI od leta 2017 ter na podlagi prilog VII in VIII od konca leta 2025, podatke na podlagi priloge IX (ekosistemski računi) pa morajo predložiti do konca leta 2026.

(3) DEJAVNOSTI OD ZADNJEGA POROČILA

Spremembe Uredbe in druga izvedena zakonodaja

Uredba (EU) št. 691/2011 je bila spremenjena z Uredbo (EU) 2024/3024 z dne 27. novembra 2024. Dodani so bili trije novi moduli za gozdarske račune, račune okoljskih subvencij in podobnih transferjev ter ekosistemske račune.

Nova modula gozdarskih računov ter računov okoljskih subvencij in podobnih transferjev temeljita na predhodno obstoječih prostovoljno predloženih podatkih (od leta 2016 oziroma leta 2015).

Modul ekosistemskih računov je za večino držav članic novost. Temelji na standardu ZN SEEA EA, vzpostavljenem leta 2021, ter na izkušnjah, pridobljenih v Eurostatu, Skupnem raziskovalnem središču Komisije (JRC) in nekaterih državah članicah v zadnjih nekaj letih. Prvič ga je razvilo Skupno raziskovalno središče v okviru projekta INCA ([9]), Eurostat, Skupno raziskovalno središče in skupina nacionalnih strokovnjakov pa od leta 2021 razvijajo metodologije, pri čemer je Eurostat v letih 2023 in 2024 organiziral prostovoljno zbiranje podatkov v okviru priprav za prvi krog poročanja na podlagi Uredbe leta 2026, Komisija (Eurostat) pa od leta 2017 z letnimi nepovratnimi sredstvi sofinancira krepitev zmogljivosti v državah članicah.

Ti trije moduli bodo izboljšali informacije, ki so na voljo za več ukrepov in ciljev EU, vključno s ciljem podnebne nevtralnosti, strategijo „od vil do vilic“, strategijo EU za gozdove, strategijo EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 in svetovno konvencijo o biotski raznovrstnosti, strategijo za tla do leta 2030, uredbo o obnovi narave ter akcijskim načrtom za ničelno onesnaževanje zraka, vode in tal. Pripomogli bodo tudi k večji relevantnosti spremljanja ciljev trajnostnega razvoja za EU.

Zaradi integrirane strukture računov bodo novi moduli prav tako dodali znatno vrednost osnovnim statističnim podatkom in povečali zmogljivosti šestih obstoječih modulov, saj bo mogoče združiti nove in stare račune za izpeljavo novih kazalnikov.

Novi ekosistemski računi se lahko na primer združijo z obstoječimi računi emisij v zrak, da se primerja količina sekvestracije ogljika v ekosistemih s količino emisij toplogrednih plinov. Obstaja tudi močna povezava med ekosistemskimi računi, gozdarskimi računi in računi snovnih tokov v celotnem gospodarstvu v smislu pridobivanja biomase.

Poleg treh novih modulov so bile z Uredbo (EU) 2024/3024 z dne 27. novembra 2024 uvedene tudi druge izboljšave. Komisiji (Eurostatu) je bila dodeljena naloga, da objavi in po potrebi zbere podatke od držav članic o naložbah v blažitev podnebnih sprememb (glej v nadaljevanju). Komisija (Eurostat) je morala tudi oblikovati novo digitalno publikacijo o podnebnih spremembah in portal s podatki iz okoljskih računov. Komisiji (Eurostatu) je bila dodeljena naloga, da izvede študijo izvedljivosti denarnega vrednotenja ekosistemskih storitev ter študije kakovosti podatkov o vodi, subvencijah za energijo in prilagajanju podnebnim spremembam. Izboljšave so bile uvedene tudi glede novih virov podatkov za račune, pilotnih študij, odstopanj in financiranja EU.

V nadaljevanju so navedeni drugi ukrepi s pravno podlago, ki so bili sprejeti od zadnjega poročila Evropskemu parlamentu in Svetu.

- Izvedbena uredba Komisije (EU) 2024/1769 ([10]) glede posodobitve okvirnega pregleda okoljskega blaga in storitev ter gospodarskih dejavnosti. Z navedeno uredbo je bil vzpostavljen referenčni seznam, ki določa obseg priprave iz Priloge V k Uredbi (EU) št. 691/2011.

([9]) https://ecosystem-accounts.jrc.ec.europa.eu/.
([10]) UL L, 2024/1769, 27.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2024/1769/oj.

- Delegirana uredba Komisije (EU) 2025/1131 ([11]) o spremembi Uredbe (EU) št. 691/2011 Evropskega parlamenta in Sveta glede naložb za blažitev podnebnih sprememb in uvedbe klasifikacije okoljskih namenov. Blažitev podnebnih sprememb in s tem povezane naložbe so nujne, da bi lahko do leta 2050 v EU dosegli cilj podnebne nevtralnosti. Zato so značilnosti drugih naložb v blažitev podnebnih sprememb vključene v evropske okoljske račune. Podatki zajemajo vse sektorje in dejavnosti gospodarstva, pomembne za blažitev podnebnih sprememb, in so razčlenjeni po državah članicah. Prva predložitev podatkov o naložbah v blažitev podnebnih sprememb je predvidena za oktober 2025. Klasifikacija okoljskih namenov je nova klasifikacija, ki so jo leta 2024 določili Združeni narodi, in nadomešča staro klasifikacijo aktivnosti in izdatkov za varovanje okolja (CEPA 2000) ter klasifikacijo dejavnosti upravljanja virov (CReMA 2008).
- Z Delegirano uredbo Komisije (EU) 2023/137 ([12]) je bila uvedena posodobitev 1 NACE Revizije 2. Ker klasifikacija gospodarskih dejavnosti NACE ureja predložitev podatkov držav članic Komisiji (Eurostatu) za okoljsko-ekonomske račune, sta bili z Delegirano uredbo Komisije (EU) 2025/472 ([13]) prilogi IV in V k Uredbi (EU) št. 691/2011 spremenjeni s posodobitvijo zahtev za predložitev podatkov, izraženih v smislu NACE Revizija 2, da bi se uskladili s posodobitvami klasifikacije. Izvajanje posodobitve 1 NACE Revizije 2 v Uredbi (EU) št. 691/2011 se bo začelo v prihodnosti.

Kljub intenzivnemu pripravljalnemu tehničnemu delu za tri nove module z vsemi državami članicami je osem držav zaprosilo za odstopanja pri izvajanju enega ali več od treh novih modulov, kar pomeni, da bodo podatke začele sporočati leto do dve pozneje kot preostale države članice. Vsi zahtevki za odstopanje so bili ustrezno utemeljeni in odobreni v Izvedbenem sklepu Komisije (EU) 2025/1170 z dne 13. junija 2025 ([14]). Trinajst držav članic je zaprosilo za odstopanja za predložitev podatkov o naložbah v blažitev podnebnih sprememb za eno ali dve leti, začenši z oktobrom 2025.

Novi podatki in kazalniki, nove publikacije

Od zadnjega poročila leta 2022 je Komisija (Eurostat) poleg novih dodanih modulov povečala količino informacij, ki so na voljo iz okoljskih računov, in izboljšala njihovo kakovost.

- Komisija (Eurostat) je vzpostavila oziroma izdala:
    - portal statističnih podatkov za okoljsko-ekonomske račune (v nadaljnjem besedilu: preglednica kazalnikov) ([15]) in

([11]) UL L, 2025/1131, 4.6.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2025/1131/oj.

([12]) UL L 19, 20.1.2023 str. 5, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/137/oj.

([13]) UL L, 2025/472, 11.3.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2025/472/oj.

([14]) UL L, 2025/1170, 16.6.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2025/1170/oj.

([15]) https://ec.europa.eu/eurostat/cache/dashboard/environmental-accounts/.

- digitalno publikacijo o blažitvi podnebnih sprememb ([16]),

kot se zahteva s člen 10 spremenjene Uredbe.

Portal in digitalna publikacija sta bila vzpostavljena oziroma izdana decembra 2024. V preglednici kazalnikov so na uporabniku prijazen in interaktiven način povzeti ključni kazalniki okoljsko-ekonomskih računov. Digitalna publikacija z naslovom Statistični podatki o blažitvi podnebnih sprememb zagotavlja interaktivne grafe in zemljevide, ki uporabnikom omogočajo poglobljen vpogled v podatke okoljskih računov.

- Komisija (Eurostat) od novembra 2021 objavlja ocene četrtletnih emisij toplogrednih plinov ([17]), ki so v celoti skladne z nacionalnimi računi. Objavljene so že štiri mesece in pol po koncu referenčnega obdobja. Pravočasna objava ocen emisij je z vidika politike odgovor na potrebo po hitrejših in pogostejših informacijah. Za nove ocene ni potrebno dodatno poročanje držav članic.
- Poleg tega, da Eurostat objavlja podatke, ki jih države članice sporočijo v skladu z Uredbo, objavlja tudi zgodnje ocene računov emisij v zrak za toplogredne pline T + 12 mesecev po koncu referenčnega obdobja ter zgodnje ocene računov snovnih tokov T + šest mesecev po koncu referenčnega obdobja.
- Komisija (Eurostat) okoljske račune združuje z makroekonomskimi modeli, kot so večregionalne input-output tabele, da bi pripravila kakovostnejše in podrobnejše okoljske odtise potrošnje EU, kot sta njen odtis toplogrednih plinov ([18]) ali materialni odtis ([19]).

Metode zbiranja podatkov in upravno breme

Državljanom ali podjetjem za okoljske račune načeloma ni treba izpolnjevati novih anket, saj se zanje večinoma uporabljajo podatki, ki jih že imajo nacionalni organi. Obstoječe podatke po potrebi pogosto dopolnjujejo dodatne ocene, na primer iz modelov. Poleg podatkov iz nacionalnih računov okoljski računi vključujejo podatke iz širokega nabora virov, vključno s statističnimi podatki na področju energije, prometa, materialov, kmetijstva in gozdarstva, javnih izdatkov in davčnega sistema, ter iz nestatističnih virov, kot so podatki, pridobljeni z opazovanjem Zemlje, podatki iz biofizikalnih modelov in informacije o biotski raznovrstnosti iz občanske znanosti.

Za izpolnitev zahtev glede podatkov, določenih v Uredbi, bodo organi v državah članicah morda morali prilagoditi obstoječe podatke tako, da bodo usklajeni s koncepti iz Uredbe. Za te

([16]) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Statistics_on_climate_change_mitigation.

([17]) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Quarterly_greenhouse_gas_emissions_in_the_EU.

([18]) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Greenhouse_gas_emission_footprints.

([19]) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Material_flow_accounts_statistics_-_material_footprints.

prilagoditve bodo morda potrebna določena prizadevanja nacionalnih organov in državljanov, na primer prilagojene ali razširjene ankete med gospodinjstvi ali podjetji, da se zagotovijo podatki za izbrane spremenljivke v okoljskih računih.

Države se lahko odločijo tudi za vzpostavitev posebnega zbiranja podatkov za okoljske račune, da se izboljša kakovost podatkov. Nekatere države so na primer pripravile ankete, s katerimi dopolnjujejo svoje druge vire podatkov za račune sektorja okoljskega blaga in storitev (Priloga V k Uredbi). Te ankete se izvajajo vsako leto ali vsakih nekaj let. Posledično dodatno breme za podjetja je zelo majhno.

Skratka, upravno breme za podjetja in gospodinjstva pri zagotavljanju podatkov za okoljske račune je zelo majhno.

Kar zadeva upravno breme za nacionalne organe, je stanje naslednje. Nacionalni organi, običajno nacionalni statistični uradi ali občasno ministrstva za energijo ali okolje, opravijo večino dela za pripravo računov. Drugi nacionalni organi, ki prispevajo k računom, so organi za varstvo narave in davčna uprava. To delo v veliki meri zajema ponovno uporabo in vključitev obstoječih virov statističnih podatkov, kot so ankete med podjetji, in nestatističnih virov podatkov, kot so upravne evidence.

Povprečno število zaposlenih v nacionalnih organih, potrebnih za pripravo računov, je ocenjeno na šest do devet ekvivalentov polnega delovnega časa (EPDČ) za devet prilog k Uredbi ([20]).

Za vsako od starejših prilog I–VI je v povprečju potreben od 0,5 do 1 EPDČ. Ocenjuje se, da bodo za tri nove priloge na začetku potrebni dva do trije dodatni EPDČ v vsakem nacionalnem organu ([21]), pri čemer je točno število odvisno od dejavnikov, kot so okoliščine v posamezni državi članici in obseg obstoječih virov podatkov.

Ker sistemi priprave sčasoma dozorijo, je mogoče pričakovati povečanje učinkovitosti.

Zmanjševanje bremena in poenostavitev sta za Komisijo zelo pomembna. Eurostat v sodelovanju z nacionalnimi statističnimi organi izvaja ukrepe za zmanjšanje bremena zbiranja podatkov in poročanja.

- Osebje Eurostata razvija metodologije, pripravlja smernice, zagotavlja orodja za pripravo, vodi strokovne skupine in upravlja nepovratna sredstva, ki so ključni za ustvarjanje učinkovitosti in usklajevanje v državah članicah.
- Strokovne skupine Komisije (Eurostata) usklajujejo pripravo podatkov, spodbujajo izmenjavo dobrih praks in skupnih rešitev ter povečujejo učinkovitost.
- Komisija (Eurostat) je razvila in državam članicam zagotovila orodje za pripravo in podatke na ravni celotne EU za račune ekosistemskih storitev (orodje INCA) ter orodje za pripravo za energetske račune (orodje PEFA-Builder). Države članice, ki uporabljajo ti orodji, bodo imele malo dela pri izvajanju ustrezno kakovostnih energetskih računov

([20]) Vir: nacionalni statistični uradi držav članic, podatki, zbrani v analizi stroškov evropske statistike iz leta 2020.

([21]) Vir: nacionalni statistični uradi držav članic, podatki, ki so bili leta 2021 zbrani od strokovne skupine direktorjev sektorske in okoljske statistike ter računov (DIMESA) in za razpravo v tej skupini.

in računov ekosistemskih storitev. Države članice lahko uporabijo tudi lastna orodja in podatke.

- Računi obsega in stanja ekosistemov lahko v veliki meri temeljijo na obstoječih podatkih na ravni celotne EU.
- Več nacionalnih organov je uporabilo nepovratna sredstva (ki jih je sofinancirala Komisija) za izvajanje metod ali razvoj potrebnih orodij za pripravo podatkov, s čimer so postali učinkovitejši.

Z navedenimi pobudami Komisije (Eurostata) so se bistveno zmanjšali upravno breme in stroški v državah članicah. Zmanjšanje je ocenjeno na približno en do dva EPDČ na državo članico in najmanj 2 milijona EUR na leto za vse države članice skupaj.

Skratka, breme za nacionalne organe je omejeno in precej manjše v primerjavi s koristmi, ki izhajajo iz okoljskih računov. Eurostat je zelo pozoren na ta vidik in si nenehno prizadeva zmanjšati breme zbiranja podatkov. V ta namen o tem redno komunicira z državami članicami.

(4) IZVEDLJIVOST IN UČINKOVITOST STATISTIČNIH PODATKOV

Učinkovitost okoljskih računov je odvisna od dveh dejavnikov: prvič, kako je mogoče obstoječe informacije reorganizirati v en sam računovodski okvir, in drugič, kako in v kakšnem obsegu se računi uporabljajo.

Kar zadeva prvi dejavnik, je to ponazorjeno z oceno ekosistemske storitve oskrbe s pridelki v novi Prilogi IX na podlagi obstoječih informacij iz računov snovnih tokov v Prilogi III.

Kar zadeva drugi dejavnik, so okoljski računi podlaga za ekonomsko analizo in ocene učinka ter se uporabljajo za spremljanje napredka pri doseganju ciljev politike. Več kazalnikov okoljskih računov, kot so materialni odtis, stopnja uporabe krožnih materialov, delež okoljskih davkov v skupnih davčnih prihodkih in odtis toplogrednih plinov potrošnje EU, se uporablja za spremljanje napredka EU pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja ([22]) ter pri spremljanju osmega splošnega okoljskega akcijskega programa Unije do leta 2030 ([23]).

V okviru EU za spremljanje krožnega gospodarstva ([24]) se z uporabo okoljskih računov pripravi več kazalnikov za vnos materialov v gospodarstvo ter uporabo primarnih in sekundarnih materialov.

([22]) https://op.europa.eu/sl/publication-detail/-/publication/a356a940-4cc1-11f0-a9d0-01aa75ed71a1. Kazalniki ciljev trajnostnega razvoja, ki temeljijo na okoljskih računih, so „intenzivnost emisij v zrak iz industrije“, „materialni odtis“, „bruto dodana vrednost v okoljskem sektorju“, „stopnja uporabe krožnih materialov“ in „deleži okoljskih davkov v skupnih davčnih prihodkih“. V tem poročilu so v poglavju o učinkih prelivanja uporabljeni tudi ogljični odtisi.

([23]) https://www.eea.europa.eu/en/topics/at-a-glance/state-of-europes-environment/environment-action-programme/8th-eap-indicator-based-progress.

([24]) https://ec.europa.eu/eurostat/web/circular-economy/monitoring-framework.

Kazalniki, ki izhajajo iz okoljskih računov, bodo prav tako pomagali pri spremljanju napredka EU pri doseganju ciljev Konvencije o biološki raznovrstnosti ([25]) ter učinkovitosti drugih politik za varstvo biotske raznovrstnosti in ničelno onesnaževanje.

Kazalniki stanja ekosistemov so usklajeni s kazalniki, ki se uporabljajo za spremljanje uredbe o obnovi narave. To pomeni, da se lahko okoljski računi uporabljajo za spremljanje napredka EU pri doseganju ustreznih ciljev.

Predstavitev kazalnikov, pomembnih za politiko, v novi preglednici kazalnikov okoljskih računov ([26]) ter poglobljena analiza soodvisnosti med blažitvijo podnebnih sprememb in gospodarskimi dejavnostmi, predstavljena v digitalni publikaciji o blažitvi podnebnih sprememb ([27]), bosta podpirali uporabo računov za oblikovanje politik.

Izvedljivost novih modulov, dodanih Uredbi, je zagotovljena že z njihovo zasnovo, saj so jih, preden je Komisija predlagala spremembo, preizkusile namenske projektne skupine z nacionalnimi strokovnjaki in/ali z nepovratnimi sredstvi. Komisija (Eurostat) v sodelovanju z državami članicami zagotavlja metodološko podporo v obliki priročnikov.

(5) KAKOVOST PODATKOV, POSLANIH OD ZADNJEGA POROČILA

Države članice in države EGP morajo v skladu z Uredbo Eurostatu predložiti podatke in poročila o kakovosti svojih podatkov ([28]). Prostovoljno in delno ali v celoti podatke, ki se zahtevajo z Uredbo, posredujejo tudi nekatere države kandidatke in potencialne kandidatke za članstvo v EU. To poročilo o izvajanju se osredotoča na prvo skupino držav (države EU/EGP). Eurostat potrjuje prejete podatke in poročila o kakovosti podatkov ter jih objavlja na svojem spletišču ([29]), skupaj s tehničnimi in metodološkimi pojasnili ter referenčnimi informacijami ([30]).

Večina držav članic predloži popolne podatkovne nize in poročila o kakovosti v rokih, določenih v Uredbi ([31]). V obdobjih poročanja je nekaj držav članic zamudilo roke, običajno le za nekaj dni, vendar to ni imelo konkretnega učinka na uporabnike.

Na splošno so statistični podatki, ki so jih države članice predložile za vse priloge v skladu z Uredbo, zelo kakovostni in so se med letoma 2022 in 2025 še izboljšali. To je dokumentirano v kazalnikih kakovosti za račune emisij v zrak in račune snovnih tokov, ki jih Eurostat objavlja

---

([25]) https://www.cbd.int/gbf.

([26]). https://ec.europa.eu/eurostat/cache/dashboard/environmental-accounts/.

([27]) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Statistics_on_climate_change_mitigation.

([28]) Švica od decembra 2019 posreduje podatke v skladu z dvostranskim statističnim sporazumom med Švico in Evropsko unijo. Za Lihtenštajn velja popolno odstopanje od Uredbe (EU) št. 691/2011, kot je določeno v Sklepu Skupnega odbora EGP št. 98/2012 z dne 30. aprila 2012 o spremembi Priloge XXI (Statistika) k Sporazumu EGP (UL L 248, 13.9.2012, str. 36, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2012/98(2)/oj).

([29]) https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database.

([30]) http://ec.europa.eu/eurostat/web/environment/overview.

([31]) https://circabc.europa.eu/ui/group/c4687299-277c-42f8-8747-dee3f17341de/library/f4f240c1-054c-4363-b598-7b3b9efb14e4/details.

z metapodatki. Skladnost med energetskimi računi in računi emisij v zrak se redno ocenjuje in se je prav tako izboljšala.

Komisija (Eurostat) pričakuje, da se bo kakovost (popolnost) novo uvedenih podatkov za Prilogo V o naložbah v blažitev podnebnih sprememb v naslednjih dveh letih izboljšala, saj je veliko držav članic pridobilo odstopanje. Ta dodatni čas jim bo omogočil, da se bolje pripravijo. V prvih letih predložitve podatkov podatki za te države članice torej ne bodo na voljo, Eurostat pa jih bo ocenil z uporabo tehnik modeliranja. Na tem področju so še vedno potrebne izboljšave. Komisija (Eurostat) še naprej sodeluje z državami članicami pri reševanju tehničnih in metodoloških vprašanj.

Dodatni ukrepi za izboljšanje kakovosti podatkov se bodisi načrtujejo bodisi se že izvajajo, kot je podrobno opisano v naslednjem oddelku.

(6) UKREPI ZA IZBOLJŠANJE

Komisija (Eurostat) in države članice so se dogovorile o evropski strategiji za okoljske račune. Sedanja različica zajema obdobje od leta 2024 do leta 2028 ([32]). Strategija, ki je Uredba ne zahteva, določa delovni program in usklajuje evropska prizadevanja za povečanje uporabe okoljskih računov in njihov nadaljnji razvoj, vključno z morebitnimi novimi moduli. Kar zadeva izvajanje Uredbe, ima strategija naslednje cilje:

- izboljšati komunikacijo o okoljskih računih in povečati njihovo uporabo. To bo zagotovilo, da bodo še naprej uporabni za oblikovanje politik in druge vrste primerov uporabe. Ta cilj lahko vključuje tudi pravočasnejše podatke, vizualizacijo in predstavitve. Vključuje tudi nadaljnjo uporabo kazalnikov na podlagi okoljskih računov ter ozaveščanje in zagotavljanje informacij strokovnim uporabnikom in javnosti.
- Na primer, Eurostat namerava v letu 2026 objaviti zgodnje ocene energetskih računov. Primeri novih komunikacijskih produktov so na voljo v oddelku 4;
- pripraviti izvajanje treh novih modulov o gozdovih, ekosistemih in okoljskih subvencijah (oddelek 3). Pripravljalne dejavnosti vključujejo prostovoljno zbiranje podatkov, objavo priročnikov Eurostata, dogovorjena pravila za potrjevanje podatkov in usposabljanje nacionalnih pripravljavcev podatkov;
- sodelovati z drugimi pripravljavci podatkov. To se nanaša tako na sodelovanje z deli statističnega sistema (kot je socialna statistika za razvoj širših meril trajnostnosti) kot tudi na sodelovanje z drugimi pripravljavci zunaj statističnega sistema (kot so okoljske agencije, raziskovalna skupnost in ministrstva). Vključuje tudi sodelovanje in metodološko usklajevanje z mednarodno statistično skupnostjo, na primer za pregled SNR, ESR 202X in dela v zvezi s sedmo izdajo priročnika za plačilno bilanco in stanje mednarodnih naložb (BPM7). Prihodnji revidirani standard nacionalnih računov ESR 202X bo v veliko večji meri kot doslej vključeval naravne vire;

([32]) https://ec.europa.eu/eurostat/documents/1798247/6191525/European+Strategy+for+Environmental+Accounts.pdf/beb67371-bcdf-442e-b323-22c891b717a4?t=1707816517927.

- raziskati nove vire podatkov za povečanje kakovosti podatkov in učinkovitejšo pripravo podatkov;
- vzpostaviti raziskovalni program za evropske okoljske račune za prihodnost. Prva različica raziskovalnega programa je bila pripravljena sredi leta 2025.

Strategiji je priložen akcijski načrt, ki vsebuje seznam ukrepov in rokov za vsak zgoraj navedeni cilj.

(7) PREDLOGI ZA NOVE MODULE IN NOVI OKOLJSKI STATISTIČNI IZDELKI

Komisija lahko predlaga nove module za teme iz člena 4(2) ([33]) – zlasti o subvencijah za energijo – na podlagi rezultatov pilotnih študij in študij izvedljivosti, ki so jih izvedle države članice.

Za dve od teh tem (subvencije za fosilna goriva in prilagajanje podnebnim spremembam) je Komisija (Eurostat) v zadnjih dveh do treh letih razvila naslednja statistična orodja:

- prostovoljno zbiranje podatkov o subvencijah, ki bi lahko škodile okolju, se je začelo leta 2023 in se bo nadaljevalo vsako leto. Ocenjevanje metodologije in rezultatov poteka v sodelovanju z državami članicami;
- eksperimentalno metodologijo in makroekonomske podatke o prilagajanju podnebnim spremembam na podlagi razpoložljivih statističnih podatkov.

Delo EU v zvezi s tema temama je pomemben mednarodni prispevek k pobudi skupine G20 glede podatkovnih vrzeli III in k posodobitvi mednarodnega okvira SEEA CF.

Komisija in države članice bodo skupaj še naprej razvijale nove module. Člen 4 Uredbe določa, da mora Komisija izvesti oceno metodoloških možnosti in izvedljivosti denarnega vrednotenja ekosistemskih storitev. Člen 10 Uredbe določa, da mora Komisija oceniti kakovost razpoložljivih podatkov o subvencijah za energijo, vključno s subvencijami za fosilna goriva, ter o prilagajanju podnebnim spremembam in o vodi.

Vendar Komisija (Eurostat) meni, da čas ni primeren za predlaganje novih modulov, razen če bi se povpraševanje po njih povečalo z vidika politike. Za izvajanje treh novih modulov so potrebna precejšnja prizadevanja držav članic. Izkušnje s prvima dvema valoma modulov, vzpostavljenih v letih 2011 in 2014, so prav tako pokazale, da morajo Komisija in države članice še naprej vlagati v sisteme priprave in v izboljševanje priprave podatkov skozi več ciklov predložitve podatkov, preden so sistemi priprave zreli in je kakovost podatkov stabilna.

(8) SKLEPNA UGOTOVITEV

Od zadnjega poročila so Komisija in države članice dosegle nadaljnji napredek pri izvajanju evropskih okoljskih računov v skladu z Uredbo (EU) št. 691/2011, zlasti z:

- razširitvijo področja uporabe s tremi novimi tematskimi moduli, dodanimi Uredbi, ter novimi spremenljivkami naložb v blažitev podnebnih sprememb,

([33]) Vodni računi (kvantitativni in kvalitativni), računi izdatkov za upravljanje virov, subvencije ali podporni ukrepi, ki so potencialno škodljivi za okolje, in odpadkovni računi.

- izboljšanjem kakovosti podatkov in povečanjem učinkovitosti priprave podatkov,
- razširitvijo komunikacije o okoljskih računih,
- pripravo nadaljnjih kazalnikov za izpolnjevanje potreb uporabnikov ter
- stalnim ocenjevanjem potrebe po prilagoditvi in izboljšanju kakovosti evropskih okoljskih računov glede na nove prednostne naloge in področja.